

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN MUHANDISLIK-QURILISH INSTITUTI

NamMQI
O'quv-uslubiy boshqarma
Ro'yxatga olingan
2024 y. «03» 07
№ 3
«3» 07 2024 y.

“PATENTSHUNOSLIK, LITSENZIYALASH VA SERTIFIKATLASH”
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 1000 000 – Xizmatlar
Ta'lim sohasi: 1040 000 – Muhandislik ishi
Mutaxassisligi: 71040101 – Transport logistikasi (Avtomobil transporti)

Namangan – 2024

Fan/modul kodi RUS2104 Fan/modul tum Tanlov		O'quv yili 2024/2025	Semestr 3	ECTS-Kreditlar 4	
Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)	
1	Patentshunoslik, litsenziyalash va sertifikatlash	60 (30 m/30 a)	60	120	
2.	I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – magistrlarda intellektual mulk ob'ektlarining asosiy tushunchalari va ularni rasmiylashtirish yo'llari, sertifikatlash turlari bo'yicha profillariga mos bilim, ko'nikma va malakani shakllantirishdan iboratdir. Fanning vazifasi – texnik yechimlarni patentga layoqatligini, intellektual mulk ob'ektlarining xuquqiy muhofazasini va ularni amal qilishini hamda maxsulotlar xizmat ko'rsatishni sertifikatlashni o'rgatadi. II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-Mavzu. Patentshunoslik faniga kirish. Intellektual mulk ob'ektlarining muhofazalash. “Intellektual mulk” tushunchasi. Intellektual mulk ob'ektlari (IMO) va jamiyatning rivojlanishi. Intellektual mulk ob'ektlarini tasniflash. Asosiy tushuncha va atamalar. IMO ni muhofazalash tamoyillari. Patentshunoslik fanining vazifalari. Iqtisodiyotni rivojlantirishda inson omilining roli. Patent xuquqining rivojlanish tarixi. IMO ni muhofazalash sohasida O'zbekiston qonunchiligi. Intellektual mulk ob'ektlarini muhofazalash sohasida xalqaro kooperatsiya. 2-Mavzu. Intellektual mulk ob'ektlari (IMO) ni tasniflash. IMO ning tasnifi va tavsiflari. Intellektual mulkni ikki huquqiy sohalarga - mualliflik huquqi va turdosh huquqlar; sanoat mulki huquqlariga ajratish tamoyillari. Patentshunoslikning asosiy tushunchalari va atamalari. IMO ning huquqiy muhofazasi va savdosi. 3-Mavzu. O'zbekiston qonunchiligida intellektual mulkni muhofazalash sohasidagi hujjatlari tizimi Intellektual mulkni muhofazalash sohasida O'zbekiston qonunchilik hujjatlari tizimi. Mualliflik huquqlari va alohida huquqlar, intellektual mulk sohasida huquqiy sub'ektlar. Muhofaza hujjatlarining turlari, muhofaza muddatlari. Patentlarni olish tartiblari, patentlarning amal qilishining tugatilishi. Patent				

bo'yicha ishonchli vakillar va patent agentlari.

4-Mavzu. Intellektual mulkning noan'anaviy ob'ektlari

Seleksiya yutuqlari. O'simlik va xayvonlar zotini muhofaza qilinadigan ob'ektlar: klon, liniya, birinchi avlod duragayi va populyatsiyalar, zot ichidagi tiplar, zavod tipi, zavod liniyasi, oilalar, partenoklonlar, liniya va duragaylar. Integral mikrochizmalar topologiyasi. Integral mikrosxemalar topologiyasini xuquqiy muhofazalashning o'ziga xos xususiyatlari, integral mikrosxemalar topologiyasini xuquqiy muhofazalashning mezonlari.

5-mavzu. Davlat Patent idorasi. Jahon patent tizimlari.

Patent idorasi bilan ish yuritish. Apellatsiyalar. Butunjahon intellektual mlk tashkiloti. Yevropa patent idorasi. Yevropatentni olish. AQSH patent xuquqining xususiyatlari. O'zbekiston patent tizimining shakllanishi. Instituttsional islohotlar. Respublika taraqqiyotining istiqbollari va vazifalari.

6-Mavzu. EHM uchun dasturlar va ma'lumotlar bazalari.

Asosiy tushunchalar va atamalar. EHM uchun dasturlar va ma'lumotlar bazalari. Xisoblash texnikasi ob'ektlarini, algoritmlar va ma'lumotlar bazalarini huquqiy muhofazalash. EHM uchun dasturlar va ma'lumotlar bazalarini huquqiy muhofazalash tamoyillari.

7-mavzu. Ixtirolar. Turli ixtiro ob'ektlarining o'zigi xos belgilari

Ixtiro ob'ektlari. «Qurilma» ixtiro ob'ekti sifatida. «Usul» ixtiro ob'ekti sifatida. «Modda» ixtiro ob'ekti sifatida. «Mikroorganizm shtammi» ixtiro ob'ekti sifatida. «Yangi maqsadlarda qo'llanilishi» ixtiro ob'ekti sifatida.

8-mavzu. Ixtironi patentlash. Yangi ixtirolarni aniqlash va ularni patentlash bo'yicha amaliy imkoniyatlarni o'rganish.

Ixtironing patentga layoqatlilik shart-sharoitlari. Ixtiroga patent olish uchun tuziladigan talabnoma hujjatlari tarkibi. Ixtiro birligiga qo'yiladigan talablar. Talabnomaning rasmiy ekspertizasi. Ixtiro ustuvorligi. Ixtironing analoglari va prototipini aniqlash. Ixtiro formulasini va tavsifini tuzish.

9-mavzu. Sanoat na'munalari deb tan olinadigan ob'ektlar.

Sanoat namunalari deb tan olinadigan ob'ektlar. Sanoat namunasining patentga layoqatlilik shartlari. Sanoat namunalarni tasviflovchi belgilar.

10-mavzu. Tovar belgilari

Tovar belgilarining turlari. Ro'yxatga olinmaydigan belgilar.

11-mavzu. Patent axboroti

Patent axborotining roli. Patent axborotining manbalari. Xalqaro patent tasnifi. Patent hujjatlarining bibliografiyasi. Patent axborotini qidirish va tahlil qilish usullari

12-mavzu. Ixtiro va sanoat namunalari xoriy patentlash

Xoriy patentlashning asosiy tamoyillari va mexanizmlari. Sanoat mulkni muhofaza qilish bo'yicha Parij Konvensiyasi tartiblari. Konvensiya ustuvorligi. Patent kooperatsiya to'g'risidagi shartnomaning (RST) mohiyati. Sanoat namunalari halqaro deponentlash.

13-mavzu: Intelektual mulkni litsenziyalash

Litsenziya bitimlarining mohiyati va ularning tasnifi. Litsenziya to'lovlarining shakllari.

14-Mavzu: Yangi ixtirolarni yaratish usullari.

Ichki his-tuyg'uga asoslangan fikrlashni faollashtirish vositalari. Texnik ijodiyotning usullari.

15-mavzu. Mahsulotlar va xizmatlar sertifikatlash

Sertifikatlashtirish va litsenziyalash bo'yicha asosiy tushunchalar. Sertifikatlashtirish turlari. Sertifikatlashtirishning O'zRdagi qonuniy asoslari. Sertifikatlashtirish va akreditlash milliy tizimi. Sertifikatlashtirish sxemalari, idoralari va sinov laboratoriyalari. Mahsulot va xizmat ko'rsatishni sertifikatlashtirish.

II. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlarda IMO muhofazalash, patent olish uchun hujjatlarni rasmiylashtirish, mahsulotlarni sertifikatlash va litsenziyalash ko'nikmalarini o'rganadilar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Sanoat mulki ob'ektlarining patentga layoqatlik shartlarini o'rganish;
2. Ixtiro tasnifini tuzish va yozishni o'rganish;
3. Ixtiro formulasini yozishni o'rganish;
4. Ixtiroga qisqacha referat yozishni o'rganish;
5. Patent berish haqidagi talabnomalarni rasmiylashtirish;
6. Patent berish haqidagi talabnomani ekspertizadan o'tkazishni o'rganish;
7. Talabnomaga qo'shimcha materiallar kiritish shartlari;
8. Patentlarni olish tartiblari va patentlarning amal qilishini tugatilishi
9. Ixtirolar, foydali model va sanoat namunasi uchun yangilik mezonlari
10. Patent axborotining manbalari bilan ishlash

11. Xalqaro patent tasniflagichi bilan tanishish;
12. XPT turli tahrirlarining bir-biriga moslik ko'rsatkichlari
13. Patent axborotini qidirish va tahlil qilish usullari
14. O'zbekiston Respublikasidagi litsenziya turlari bilan tanishish
15. Litsenziya shartnomasi va uni tuzish tartibini o'rganish

Amaliy mashgulotlarni tashkil etish bo'yicha professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy mashg'ulotlarni bajarish orqali yanada boyitadilar. SHuningdek darslik va o'quv qo'llanmalar asosida magistrlar bilimlarini musiahkamlashga erishish, tarqatma materiallaridan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimini oshirish, mavzular bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash va boshqalar tavsiya etiladi.

Laboratoriya ishlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar
O'quv rejada laboratoriya ishlarini bajarish kuzda tutilmagan

IV. Mustaqil ta'lim topshiriqlari

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etilgan mavzular:

1. Patent axborotlarini qidirish va tahlil qilish usullarini o'rganish.
2. Patent axborotlarini qidirish va tahlil qilishni o'rganish.
3. Talabnomaning rasmiy ekspertizasini o'rganish.
4. Ixtiro formulasini tuzilishini o'rganish.
5. Xalqaro talabnomalarga qo'yiladigan talablar o'rganish.
6. Ixtiro birligiga qo'yiladigan talablarni o'rganish.
7. Ixtiro formulasini va tavsifini tuzish o'rganish.
8. Ixtironing analoglari va prototipini aniqlash o'rganish.

Talabalar mustaqil ishi patent tadqiqotlari natijalari bo'yicha yoki ixtiro, sanoat namnasi, foydali model, mahsulot belgilariga talabnomalarni tuzish, maxsulot va xizmat ko'rsatishni sertifikatlashtirishga doir xujjatlarni rasmiylashtirish bo'yicha bajarilgan ishlar referat shaklida rasmiylashtiriladi va topshiriladi.

3. V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetentsiyalari

Magistr bilishi kerak:

• Intelektual mulk, sanoat mulki ob'ektlari va sertifikatlashni asosiy tushunchalarini, intellektual mulk ob'ektlarini muhofazalash, maxsulotni sertifikatlashtirishga oid me'yoriy-xuquqiy xujjatlarning nazariy asoslarini *tasavvur va bilimga ega bo'lish.*

	Ixtirolar, foydali modellar, sanoat namunalari va tovar belgilarini patentga layoqatligini, sertifikatlashtiriladigan maxsulotlar va xizmatlarni taxlil qilish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</i> Intelektual mulk ob'ektlarini patentlashtirish va maxsulotlarni sertifikatlashga oid talabnomalarni rasmiylashtirishni va kerakli muhofaza xujjatlarini olish uchun tegishli muassasalar bilan olib borish <i>malakalariga ega bo'lishi kerak.</i> Ilmiy ish xulosalarini isbotlash va bayon qilish, magistrlik dissertatsiyasini tayyorlash, ilmiy jamoani faoliyatini tashkil etish, tadqiqotlarni o'tkazish jarayonlarini tashkil etish, ilmiy tadqiqotlarni loyixalash, ilmiy prognozlash, turli boshqariluvchi jarayonlarning matematik modellarini tuzish, empirik formulalarni chiqarish, funktsional bog'lanishlarni topish, ilmiy tadqiqot natijalarini taqdimot qilish <i>kompetentsiyalariga ega bo'lishi lozim.</i>
4	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari Ma'ruzalar: Interfaol pedagogik texnologiyalar va grafik organayzerlar: Guruhlarda ishlash: Taqdimotlarni qilish: Individual loyihalar: Jamoa bo'lib ishlash va ximoya qilish uchun loyihalar.
5	VII. Kriditlarni olish uchun talablar. Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
6	Tavsiya etiladigan adabiyotlar ro'yxati Asosiy adabiyotlar O'zbekiston Respublikasining ixtirolar to'g'risidagi qonunlar: Metodik qo'llanma, 1996 yil. Djumaxodjaev A.Z. Patenshunoslik: Oliy o'quv yurtlari talabalari uchun darslik. Toshkent – "Mehnat", 2001 yil. Джумаходжаев А.З. Патентоведение. Учебник для студентов высших учебных заведений. Ташкент-"Мехнат", 2001 г. Djumaxodjaev A.Z va b. Patenshunoslik, Elektron darslik, SD, – 92 Mb., Toshkent, 2002 y. B.M.Isoxojaev, A.X.Umurzaqov Patentshunoslik fanidan ma'ruzalar matni, Namangan, 2007 Qo'shimcha adabiyotlar Атестьев Д. Международная классификация изобретений-М.: 1991 г. Комплектование и использование патентных фондов. М.: 1990 г.

	3. Методич. Рекоменд. По проведению патентных исследований. М.: 1988 г. 4. Qurbonov.A.A. Metrologiya, standartlashtirish va sertifikatlashtirish. T.: Yangi yo'l-poligraf servis, 2007 yil. 5. Peregudov L.V. va b. Sifat va raqobatbardoshlikni oshirish. T.: "O'zbekiston" 2001 yil Axborot manbalari www/gov/uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali http://www.ziyonet.uz –Ta'lim portal www.Patent.uz www.patent.ru
7	Namangan muhandislik qurilish instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.
8	Fan/modul uchun mas'ullar: Z.Isoqova - NamMQI, "Transport logistikasi" kafedra dotsenti, PhD.
9	Taqrizchi(lar): J.Muxammedov - "Umumtexnika fanlari" kafedra dotsenti, t.f.n., V.Turdaliyev - "Umumtexnika fanlari" kafedra professori, t.f.d., DSc